

História alergie

Prvé zmienky o alergii pochádzajú už z čias starovekého Egypta, kde faraón Menes zomrel po uštipnutí osou. V Egypte sú taktiež uvádzané popisy opakovaného kýchania spôsobeného vdychovaním vôní kadidla, ako aj prvý popis astmy. V starovekom Ríme trpel syn cisára Claudia, neznámou alergiou na kone, ktorá spôsobila, že musel v prospech svojho adoptívneho brata Nera odmietnuť poctu uviesť slávnostnú prehliadku patricijskej jazdy. Táto udalosť umožnila Nerovi stať sa neslávnym rímskym cisárom. Starovekí ľudia verili, že alergické reakcie priniesli zlý duchovia pre ich zlé povahy. Prvý podrobný popis alergie pochádza z 12. storočia od anglického kráľa Richard III, ktorý využil svoju alergiu na jahody na to, aby sa zbavil nepriateľa tak, že ho obvinil z pokusu otráviť ho. Richard III zjedol niekoľko jahôd pred audienciou. Tento špinavý trik, využívajúci vtedy málo známu až exotickú chorobu, mu umožnil svojho nepriateľa postaviť na šibenicu.

Moderná doba alergie ako takej začala v roku 1819, keď anglický lekár John Bostock popísal prvý prípad „sennej horúčky“. Bostock popísal svoju vlastnú chorobu a o deväť rokov neskôr rozšíril svoju prácu o 28 pacientov. V roku 1869 zrealizoval Charles Blackley prvé kožné testy, ktorými zisťoval precitlivosť na peľ tak, že si priamo do rany na koži vložil peľové zrno. Identifikoval peľ ako príčinu svojej choroby. Prvé antihistaminikum bolo syntetizované v roku 1937, prvý kortikoid v roku 1948. Po roku 1981 boli schválené a uvedené na trh antihistaminiká druhej generácie. Pôsobia rovnako účinne ako prvá generácia, ale majú lepší bezpečnostný profil, slabšie nežiadúce účinky a lepšiu znášanlivosť.

O alergii sa začalo diskutovať od začiatku minulého storočia, keď viedenský lekár použil tento termín v roku 1906 (vychádzal z gréckych slov *allos* – pozmenený a *ergos* – akcia, reakcia) na označenie zmenenej reaktivity organizmu voči cudzorodým látkam. Okrem klinického chápania alergie objavuje sa tu i experimentálna etapa pre objasnenie alergických prejavov. V roku 1902 bol opísaný fenomén anafylaxie. Francúzsky výskumníci sa snažili u pokusných psíkov vytvoriť odolnosť voči jedu morskej sasanky. Zvieratá im však zahynuli na celkovú alergickú reakciu - anafylaxiu. Dnes vieme, prečo sa tak stalo: ak sa do organizmu dostane cudzorodá bielkovina, za určitých okolností sa telo voči nej začne brániť tvorbou protilátok, ktoré sú silnými spúšťačmi vyplavenia histamínu z bielych krviniek. A práve histamín je látka, ktorá zodpovedá za všetky hlavné prejavy anafylaxie.

Po klinickom a experimentálnom období chápania alergie prišla imunologická etapa vysvetľovania týchto dejov a jednoznačne sa ukázalo, že alergická reakcia sa spája s porušenou funkciou imunitného systému organizmu. Pôvodný termín „alergia“ neznamenal označenie imunopatologického vzťahu, ale len označenie zmenenej reaktivity organizmu po kontakte s alergénmi. Preto sa ešte dnes alergická reakcia odvodzuje od zmenenej reaktivity organizmu. Reaktivita organizmu sa totiž pokladá za dynamickú vlastnosť a organizmus odpovie na rôzne impulzy premenlivou reakciou, ktorá závisí od jeho celkovej konštitúcie.